

H 6125.

223

Värnu Gesti-rahwa

Kalender

ehf

Täht-raamat

1890

aasta pääle, pärast

Seesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päewa.

Värnus,

trükitud ja müia F. W. Borm'i pärijate juures.

~~1833~~ Pärnu Eesti-rahwa

K a l e n d e r

ehf

Läht-raamat

1890

aasta peale pärast

Jeesuse Kristuse
sündimist.

Sel aastal on 365 päewa.

Pärnus,

trükitud ja müia J. W. Borm'i pärijate juures.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

39216

Märkide seletamine.

 noor kuu.  esimene weerand.

 täis kuu.  viimne weerand.

Р. Püha. — p. päew ja pärast. — h. hommiku.
l. lõuna. — ö. öhtu ja ööse. — e. enne.

Nasta ajad.

Kewade hakkab 8. Märtsil kell 2 p. l.

Sui hakkab 9. Juunil kell 10 hom.

Sügise hakkab 11. Septembril kell 1 hom.

Tali hakkab 9. Detsembril kell 7 öhtu.

Jõulu ja Wastla päewa wahet on 7 nädalat
ja 1 päew.

Mõne sünduse mälestus ja arv.

	Nastab.
Maailma loomisest	5840
Islanda Jeesuse Kristuse sündimisest	1890
Tartu-linna alustamisest	860
Mill' ristiust Liivimaale tuli	699
Tallinna-linna alustamisest	671
Pärnu-linna alustamisest	635
Püsfirohu leidmisest	548
Raamatu trükitunsti leidmisest	450
Lutteruse õige usu üleswõtmisest	373
Wanast kattuajast	233
Doombä põlemisest	206
Suurest näljast Liwi- ja Gestimaal	195
Peeterburgi-linna alustamisest	187
Teisest kattuajast	180
Mill meie maa Weneriigi walitsuse alla sai	180
Tartu suure kooli eht akadeemi asutamisest	88
Mill' uusi rõugid panema hakati	87
Kui Prantsus Mustu tuli ja teda Weneriigist hoopis välja aeti	79
Gestimaa talurahwa priits lastmisest	73
Meie Keisri herra Aleksandre III. sündimisest	45
Liivimaa talurahwa priits lastmisest	71
Uue tiritu-saaduse järel Jumalateenistus	59
Krimmi sõa hakatusest	36
Meie armuline Keiser Aleksander III. walitsemas	10
Mill' wiimane suur hinge-tirjutus oli	32
Wenemaa rahwa priits lastmisest	29
Mill' üleüldine wäeteenistus hakkas	17

Kristuse ümberlõitamisest. Luuk. 2, 21.

1 Esmasp.	Nääri-päew.	Lund.
2 Teisip.	Nabel	☾ 8, 9' h.
3 Kesknäd.	Set	Selge ja
4 Neljap.	Metusala	külm.
5 Reede	Siimeon	Külm annab
6 Laup.	3 Kun. Püh.	järele.

Jeesus 12 aastat wana. Luuk. 2, 41.

7 Pühap.	1. P. p. 3 R. P.	Seeb sula.
8 Esmasp.	Erart	
9 Teisip.	Kaspar	☉ 1, 25' h.
10 Kesknäd.	Paawli päew.	Pilwine.
11 Neljap.	Hugo	Käre külm.
12 Reede	Reinhold	
13 Laup.	Matso	Selge

Pulmad Kaana linnas. Johann. 2, 1.

14 Pühap.	2. P. p. 3 R. P.	ja külm.
15 Esmasp.	Weelik	☾ 9, 53' d.
16 Teisip.	Madli	Külm
17 Kesknäd.	Tönise päew.	ja

18 Neljap.	Ellen	tuisune
19 Reede	Saara	ilm.
20 Laup.	Maab. Sebast.	

Pidalitöbisest ja Kapernauma päälitust. Matt. 8, 1.

21 Pühap.	3. P. p. 3 R. P.	Pehme
22 Esmasp.	Wintsend	ilm.
23 Teisip.	Laala	
24 Kesknäd.	Timoteus	☉ 2, 50' h.
25 Neljap.	Paawli ümb.	Külm
26 Reede	Hans	lähäb
27 Laup.	Netta	kangemaks.

Töötégijaiist wiina mäel. Matt. 20, 1.

28 Pühap.	9. P. e. R. ii. P.	Annab
29 Esmasp.	Samuel	palju
30 Teisip.	Ludolw	lund.
31 Kesknäd.	Tekla	☾ 8, 28' d.

1sel tõuseb päite t. 8, 50 min.; lähäb looja t. 3, 29 min.
 11mal " " " 8, 33 " " " 3, 52 "
 21sel " " " 8, 12 " " " 4, 17 "

1 Neljap.	Brigitte	Annab
2 Keede	Küünla p.	palju lund.
3 Laup.	Ida	Selge.

Külwajast ja mitmesugusest põllust. Luuk. 8, 4.

4 Pühap.	8. P. e. Kr. ii. P.	Lund ja
5 Esmasp.	Agate	kaunis
6 Teisip.	Toora	külm.
7 Kesknäd.	Rikart	☉ 0, 4' p. l.
8 Neljap.	Saalomon	Pehme
9 Keede	Polli	ilm.
10 Laup.	Pauline	

Kristuse kannatamisest. Luuk. 18, 31.

11 Pühap.	7. P. e. Kr. ii. P.	Mishe õht.
12 Esmasp.	Karoline	Pehme ilm.
13 Teisip.	Wastla päew	☉ 3, 43' ö.
14 Kesknäd.	Tuha päew	Selge
15 Neljap.	Liina	ja ilus
16 Keede	Suula	

päewa.

Küünla - fuu.

17 Laup.	Konstantia	ilm.
----------	------------	------

Kristust kiusatase kuratist. Matt. 4, 1.

18 Pühap.	1. P. paastus.	Paras ilm.
19 Esmasp.	Susanne	Pilwine
20 Teisip.	Ottokar	taewas.
21 Kesknäd.	Palwe päew	☉ 8, 24' ö.
22 Neljap.	Peetre päew	Teeb
23 Keede	Miina	natufe
24 Laup.	Madise päew	

Kaananea-maa naesest. Matt. 15, 21.

25 Pühap.	2. P. paastus.	külma.
26 Esmasp.	Nestor	

Suure Majesteeti Keisri Härra Aleksander III. sündimise päew.

27 Teisip.	Leander	Heitlik.
28 Kesknäd.	Justus	

Isel tõuseb päike l. 7, 45 min.; lähäb looja l. 4, 44 min.
 11mal " " " 7, 17 " " " 5, 11 "
 21sel " " " 6, 52 " " " 5, 33 "

1 Neljap.	Albinus	Sajab
2 Reede	Lowiisa	Ⓒ 5, 41' h.

Keiserliku Majesteeti auujärjele saamise päew.

3 Laup.	Kunigunde	natuke
---------	-----------	--------

Kristus ajab kurja waimu välja. Luuk. 11, 14.

4 Pühap.	3. P. paastus.	wihma
5 Esmasp.	Auroora	ja lund.
6 Teisip.	Gottwrid	Selge
7 Kesknäd.	Ella	ilm.
8 Neljap.	Pööri päew.	Ⓒ 10, 37' d.
9 Reede	Ewald	Pilwine.
10 Laup.	Mikko	Heitlik,

Jeesus jõuab 5000 meest. Joann. 6, 1.

11 Pühap.	4. P. paastus.	tuleb
12 Esmasp.	Gregor	uatuks
13 Teisip.	Ernst	wihma.
14 Kesknäd.	Matilde	Kare ja
15 Neljap.	Ulrike	dõsiti
16 Reede	Gabriel	Ⓒ 11, 9' h.

17 Laup.	Gertrud	külm.
----------	---------	-------

Jeesust wiisatakse kiwidega. Joann. 8, 46.

18 Pühap.	5. P. paastus.	Pilwine.
19 Esmasp.	Joosep	Päewal
20 Teisip.	Rupert	kaunis
21 Kesknäd.	Benedikt	foe.
22 Neljap.	Raawael	Annab
23 Reede	Longinus	fagedaste
24 Laup.	Rasimir	Ⓒ 11, 1 h.

Jeesuse Jeruusalemma minemisest. Matt. 21, 1.

25 Pühap.	6. P. paastus.	Paastu M. p.
26 Esmasp.	Emanuel	wihma.
27 Teisip.	Kustaw	Sajab
28 Kesknäd.	Eugenie	palju
29 Neljap.	Suur Neljap.	wihma.
30 Reede	Suur Reede.	
31 Laup.	Detlaus	Ⓒ 0, 29' h.

Išel tõuseb päike t. 6, 25 min.; lähäb looja t. 5. 55 min.
 11mal " " " 5, 54 " " " 6, 20 "
 21sel " " " 5, 26 " " " 6, 43 "

Jeesuse Kristuse ülestõusmisest. Mark. 16. 1.

1 Pühap.	1. Ülest. P.	Karja last. p.
2 Esmasp.	2. Ülest. P.	Kare
3 Teisip.	Berdinand	põhjatuul.
4 Keisnäd.	Ambrosius	Selge,
5 Neljap.	Berthold	õõsiti külma
6 Reede	Hertha	
7 Laup.	Virginia	☉ 9, 42' h.

Jeesus näitab ennast jüngeritele. Johann. 20, 19.

8 Pühap.	1. P. p. ül. P.	Tahe ja
9 Esmasp.	Walerie	tormine.
10 Teisip.	Leo	
11 Keisnäd.	Hermann	Teeb õõ
12 Neljap.	Julius	külma.
13 Reede	Justinus	Annab
14 Laup.	Künni p.	

Heast karjatsest ja palgalisest. Johann. 10, 12.

15 Pühap.	2. P. p. ül. P.	☉ 6, 28' h.
16 Esmasp.	Kaarin	rohkeste

17 Teisip.	Rudolw	wihma.
18 Keisnäd.	Walerian	Külmad
19 Neljap.	Wanni	õõd.
20 Reede	Pärt	
21 Laup.	Ilmar	Wihmane.

Üürise aja kannatamisest. Johann. 16, 16.

22 Pühap.	3. P. p. ül. P.	☉ 10, 45' õ.
23 Esmasp.	Jüri päew.	ja
24 Teisip.	Albreht	jahe.
25 Keisnäd.	Markuse p.	Selge,
26 Neljap.	Toots	ning
27 Reede	Edu	fare
28 Laup.	Tereesia	

Jeesuse äraminemisest isa juure. Johann. 16, 5.

29 Pühap.	4. P. p. ül. P.	☉ 5, 58' õ.
30 Esmasp.	Pilli	tuul.

11sel tõuseb päite t. 4, 54 min.; lähäb looja t. 7, 9 min.
 11mal " " " 4, 25 " " " " 7, 33 "
 21sel " " " 3, 58 " " " " 7, 56 "

1 Teisip.	Wolbri päew.	6. füli nädal.	Selge ja
2 Kesknäd.	Siigismund		kare.
3 Neljap.	+ leidm. p.		Annab
4 Reede	Tiiu		soja
5 Laup.	Kotthard		wihma

Digest palwest. Joann. 16, 23.

6 Pühap. | 5. P. p. ül. P. | 9, 55' d.
Keiserliku Kõrguse Suurwürsti auujärje pärija
Nikolai Aleksandrowitshi sündimise päew.

7 Esmasp.	Henriette	7. füli nädal.	ja
8 Teisip.	Luitgard		ilm lähed
9 Kesknäd.	Nikolai		sojemaks.
10 Neljap.	Suur risti p.		Ujotine
11 Reede	Mamertus		wihm.
12 Laup.	Walli		Heitlik.

Püha Waimu tõutusest. Joh. 15, 26.

13 Pühap.	6. P. p. ül. P.	6. t. n.	Annab
14 Esmasp.	Kristian		rohkeste
15 Teisip.	Sohwi		0, 10' h.

Suure Keiserliku Majesteetide kroonimise päew.

16 Kesknäd.	Kreet	6. füli näd.	wihma.
17 Neljap.	Herbert		Selge
18 Reede	Serik		taewaš.
19 Laup.	Wiilip		

Püha Waimu saatmisest. Joh. 14, 23.

20 Pühap.	1. Suiste P.	5. füli nädal.	Kare
21 Esmasp.	2. Suiste P.		põhja tuul.
22 Teisip.	Emilie		8, 11' h.
23 Kesknäd.	Leontine		Soe
24 Neljap.	Ester		ja
25 Reede	Elfriede	5	waikne
26 Laup.	Eduard		ilm.

Jeesus ja Nikodeemus. Joann. 3, 1.

27 Pühap.	3. ainu Jum. P.	4. t. näd.	Natuke
28 Esmasp.	Willem		11, 26' d.
29 Teisip.	Maksimilian		jahe
30 Kesknäd.	Wiigand		ilm.
31 Neljap.	Aliide		

11sel tõuseb päike t. 3, 42 min.; lähäb looja t. 8, 20 min.

11mal	"	"	3, 13	"	"	"	8, 42	"
21sel	"	"	2, 56	"	"	"	9, 1	"

1 Keede	Gottshalk	4. t. n.	Rülmad
2 Laup.	Emma		ööd.

Rikkast mehest ja waeleit Laatsjarusest. Luuk. 16, 19.

3 Pühap.	1. P. p. 3a. J. P.		Sojad
4 Esmasp.	Wideriika		päewad.
5 Teisip.	Bonimaatsius	11, 34' h.	
6 Kesknäd.	Adalbert		Selge
7 Neljap.	Lukretsia		ja
8 Keede	Wridolin		
9 Laup.	Pittkem päew.		ilus ilm.

Suurest õhtusöömaajast. Luuk. 14, 16.

10 Pühap.	2. P. p. 3a. J. P.		Annab roh-
11 Esmasp.	Peep		keste wihma
12 Teisip.	Noora		ja jahe.
13 Kesknäd.	Toobias	3, 30' ö.	
14 Neljap.	Josewine		Soe ja
15 Keede	Amilde		selge.
16 Laup.	Justine		

Arakadunud lambast ja trahma rahwast. Luuk. 15, 1.

17 Pühap.	3. P. p. 3a. J. P.		Müristab.
18 Esmasp.	Albert		Sige
19 Teisip.	Wiktor		
20 Kesknäd.	Wlorian		3, 59' ö.
21 Neljap.	Emil		foe.
22 Keede	Ludmilla		Ilm
23 Laup.	Malwine		lähed

Olge armulised! Luuk. 6, 36.

24 Pühap.	4. P. p. 3a. J. P.		Jaani p.
25 Esmasp.	Milli		jahemaks.
26 Teisip.	Jeremias		Annab
27 Kesknäd.	Waldefa		6, 20' h.
28 Neljap.	Toosua		wihma
29 Keede	Peeter Pauli p.		ja
30 Laup.	Lilla		jahe ilm.

1sel tõuseb päike t. 2, 46 min.; lähäb looja t. 9, 14 min.

11mal	"	"	2, 45	"	"	"	9, 17	"
21sel	"	"	2, 54	"	"	"	9, 14	"

Peetruse rohkest kalasaagist. Luuk. 5, 1.

1 Pühap.	5. P. p. 3a. J. P.	Enamište
2 Esmasp.	Heina Maarja p.	selge.
3 Teisip.	Kornelius	Sige
4 Keisnäd.	Ulrik	soe.
5 Neljap.	Edit	☉ 2, 26' h.
6 Reede	Hektor	
7 Laup.	Alaine	Müristab

Maariseride õigusest. Matt. 5, 20.

8 Pühap.	6. P. p. 3a. J. P.	ja
9 Esmasp.	Tusnelda	annab
10 Teisip.	7 wennaste p.	wihma.
11 Keisnäd.	Emmeline	Alaine
12 Neljap.	Hendrik	soe.
13 Reede	Mareta päew.	☉ 4, 20' h.
14 Laup.	Dskar	

4000 mehe sõotmisest. Mark. 8, 1.

15 Pühap.	7. P. p. 3a. J. P.	Palam
16 Esmasp.	Hermiine	õht.
17 Teisip.	Margot	

18 Keisnäd.	Rosiina	ja sagedad
19 Neljap.	Kamilla	☉ 11, 1' ö.
20 Reede	Eliias	mürista-
21 Laup.	Daaniel	mised.

Wale-prohmetidest. Matt. 7, 15.

22 Pühap.	8. P. p. 3a. J. P.	Soe.
Suure Majesteeti Keisri Proua Maria Weodorowna nime päew.		

23 Esmasp.	Adelheid	Wäga
24 Teisip.	Kristine	soe,
25 Keisnäd.	Jakobi päew.	ja
26 Neljap.	Anna	☉ 3, 55' ö.
27 Reede	Marta	
28 Laup.	Plaato	fajab.

Ületohtusest maja-pidajast. Luuk. 16, 1.

29 Pühap.	9. P. p. 3a. J. P.	kanget
30 Esmasp.	Rosaalie	müristamise
31 Teisip.	Erm	wihma.

Isele tõuseb päite t. 3, 6 min.; lähäb looja t. 9, 3 min.		
11mal	" " "	3, 26 " " " 8, 45 "
21sel	" " "	3, 47 " " " 8, 23 "

1 Kesknäd.	Peetr. wang.	Selge ja
2 Neljap.	Ellinor	ilus
3 Reede	August	☉ 5, 56' d.
4 Laup.	Roman	ilm.

Jeruusalemma ärarikkumiseft. Luut. 19, 41.

5 Pühap.	10. P. p. 3a. J. P.	Maline
6 Esmasp.	Krist. äraselet.	foe.
7 Teisip.	Alwred	Annab
8 Kesknäd.	Kotlep	palju
9 Neljap.	Iwar	müristamise
10 Reede	Lauritse päew	wihma.
11 Laup.	Dlga	☉ 2, 56' d.

Waariserist ja tõlnerist. Luut. 18, 9.

12 Pühap.	11. P. p. 3a. J. P.	Selge,
13 Esmasp.	Elwire	waikne ja
14 Teisip.	Selma	ilus ilm.
15 Kesknäd.	Kufki Maarja p.	
16 Neljap.	Anastasia	Malised
17 Reede	Adele	

18 Laup.	Helene	☉ 6, 11' h.
----------	--------	-------------

Kurdist ja teeletumast. Mart. 7, 31.

19 Pühap.	12. P. p. 3a. J. P.	selged
20 Esmasp.	Bernhard	ja
21 Teisip.	Walter	fojad
22 Kesknäd.	Radiine	ilmad.
23 Neljap.	Benjamin	
24 Reede	Pärtli päew	
25 Laup.	Ludwig	☉ 5, 6' h.

Halastajast Samaaria - mehest. Luut. 10, 23.

26 Pühap.	13. P. p. 3a. J. P.	Selge
27 Esmasp.	Seppart	ja
28 Teisip.	Auguste	kaunis
29 Kesknäd.	Johann. huff.	ilm.
30 Neljap.	Aleksander	

Suure Majesteeti Keisri Härra nime päew.

31 Reede	Wilma	Wihma.
----------	-------	--------

Isel tõuseb päite t. 4, 13 min.; lähäb looja t. 7, 55 min.

11mal	"	"	4, 36	"	"	"	7, 27	"
21sel	"	"	4, 59	"	"	"	6, 58	"

1 Laup. | Egidius | Wihma.

Kümnest pidalitöbifest. Luut. 17, 11.

2 Pühap.	14. P. p. 3a. J. P.	9, 29' h.
3 Esmasp.	Berta	Wilud ööd.
4 Teisip.	Mall	Annab
5 Keisnäd.	Mooses	sagedaste
6 Neljap.	Magnus	wihma.
7 Reede	Regina	Sõiti
8 Laup.	Maria sünd. p.	kõlm.

Mammonast. Matt. 6, 24.

9 Pühap.	15. P. p. 3a. J. P.	11, 42' ö.
10 Esmasp.	Liina	Päewad
11 Teisip.	Pööri p.	lähewad
12 Keisnäd.	Erna	jahemaks.
13 Neljap.	Sebalduš	Kohkeste
14 Reede	Risti ülend.	wihma.
15 Laup.	Nikodemus	

Naini-linna Iesenaese pojaft. Luut. 7, 11.

16 Pühap.	16. P. p. 3a. J. P.	2, 36' ö.
17 Esmasp.	Lambert	Soe
18 Teisip.	Umeelie	ja
19 Keisnäd.	Werner	ilm.
20 Neljap.	Marianne	ilm.
21 Reede	Matteuse p.	ilm.
22 Laup.	Moorits	

Wee-töbifest. Luut. 14, 1.

23 Pühap.	17. P. p. 3a. J. P.	Selge
24 Esmasp.	Joann. saam.	ja
25 Teisip.	Frants	waike
26 Keisnäd.	Joann. öp.	ilm.
27 Neljap.	Nadolw	Enamiste
28 Reede	Wentsel	felge.
29 Laup.	Wihkle p.	

Suuremast täsuft. Matt. 22, 34.

30 Pühap. | 18. P. p. 3a. J. P. | Lõikuse p.

1. Ise tõeuse päite t. 5, 24 min.; lähäb looja t. 6, 26 min.

11mal	"	"	5, 47	"	"	"	5, 56
21. Ise	"	"	6, 10	"	"	"	5, 27

1 Esmasp.	Bolmer	Soe
2 Teisip.	Reinhard	☉ 0, 41' h.
3 Kesknäd.	Elsa	ja
4 Neljap.	Prantsiskus	niiske
5 Keede	Amalie	dhf.
6 Laup.	Wiides	

Alwatud inimesest. Matt. 9, 1.

7 Pühap.	19. P. p. 3a. J. P.	Tuuline
8 Esmasp.	Samuela	ja
9 Teisip.	Pridrik	☉ 7, 13' h.
10 Kesknäd.	Arwid	felge.
11 Neljap.	Burhkart	Kaunis
12 Keede	Walwrid	foe.
13 Laup.	Irma	

Pulma riidest. Matt. 22, 1.

14 Pühap.	20. P. p. 3a. J. P.	Pilwine.
15 Esmasp.	Hedwig	☉ 1, 18' h.
16 Teisip.	Amiine	Soojus
17 Kesknäd.	Wlorentin	

18 Neljap.	Lufase päew.	
19 Keede	Elo	kahaneb.
20 Laup.	Wendelin	

Runinga-mehe pojast. Johann. 4, 47.

21 Pühap.	21. P. p. 3a. J. P.	Lutt. püh.
22 Esmasp.	Kordula	Selge.
23 Teisip.	Sewerin	☉ 5, 50' d.
24 Kesknäd.	Hortensia	Seeb dõ
25 Neljap.	Krispin	kulma.
26 Keede	Amandus	Niiske.
27 Laup.	Laura	

Kawalast sulast. Matt. 18, 23.

28 Pühap.	22. P. p. 3a. J. P.	Annab
29 Esmasp.	Engelbreht	wihma ja
30 Teisip.	Waliide	waikne dhf.
31 Kesknäd.	Wolfgang	☉ 3, 14' d.

1sel tõuseb päite t. 6, 34 min.; lähäb looja t. 4, 57 min.
 11mal " " " 6, 59 " " " " 4, 29 "
 21sel " " " 7, 24 " " " " 4, 3 "

1 Neljap.	Pühade päew	Teeb külma
2 Reede	Hingede päew	ja annab
3 Laup.	Serika	lund.

Kohtu rahast. Matt. 22, 15.

4 Pühap.	23. P. p. 3a. J. P.	Enamište
5 Esmasp.	Lotta	fula
6 Teisip.	Leonhard	ilm.
7 Kesknäd.	Engelbert	☾ 2, 21' ö.
8 Neljap.	Aleksandra	
9 Reede	Teodor	Miiske
10 Laup.	Martin Lut.	

Jaiiruse tütest. Matt. 9, 18.

11 Pühap.	24. P. p. 3a. J. P.	õhk.
12 Esmasp.	Korneelia	Sajab
13 Teisip.	Eugen	palju
14 Kesknäd.	Bridrif	☾ 2, 59' ö.

Suure Majesteeti Keisri Proua sündimise päew.

15 Neljap.	Leopold	
16 Reede	Ottomar	wihma.

17 Laup.	Hugo	Heitlik.
----------	------	----------

Ararikkumise märtidest. Matt. 24, 15.

18 Pühap.	25. P. p. 3a. J. P.	Wihma.
19 Esmasp.	Elisabet	Natuke
20 Teisip.	Amos	lund.
21 Kesknäd.	Maria ohw. p.	☾ 3, 3' ö.
22 Neljap.	Alwons	
23 Reede	Klemenš	Pilwine
24 Laup.	Lebereht	

Wiimsest kohtupääwast. Matt. 25, 31.

25 Pühap.	26. P. p. 3a. J. P.	Surnute P.
26 Esmasp.	Konrad	taewaš.
27 Teisip.	James	Miiske.
28 Kesknäd.	Günter	Natuke
29 Neljap.	Eberhard	lund.
30 Reede	Andrese päew	☾ 4, 47' h.

11el tõuseb päike t. 7, 52 min.; lähäb looja t. 3, 56 min.

11mal	"	"	8, 16	"	"	"	3, 46
211el	"	"	8, 37	"	"	"	3, 35

1 Laup.	Arnold	Annab
Jeesuse Jerusalemma minemiseft. Matt. 21, 1.		
2 Pühap.	1. Kr. tul. P.	rohkeste lund.
3 Esmasp.	Agrikola	Raunis
4 Teisip.	Barbara	külm.
5 Kesknäd.	Sabiine	10, 13' ö.
6 Neljap.	Nikolaus	
Reiserl. Rörg. Suurw. Auujärje-pärija nimepäew.		
7 Reede	Antonie	Sajab
8 Laup.	Maria saam. p.	lund.
Wiimse päewa tähtedest. Luuk. 21, 25.		
9 Pühap.	2. Kr. tul. P.	Lühem p.
10 Esmasp.	Tuudit	Paras
11 Teisip.	Woldemar	külm.
12 Kesknäd.	Ottilie	Selge
13 Neljap.	Luutsia	7, 33' h.
14 Reede	Ingeborg	taewas.
15 Laup.	Johanna	
Johannes wangi tornis. Matt. 11, 2.		
16 Pühap.	3. Kr. tul. P.	Waiine

17 Esmasp.	Ignaatius	ja
18 Teisip.	Kristohw	selge
19 Kesknäd.	Lot	ilm.
20 Neljap.	Abraham	Wäha
21 Reede	Tooma päew	
22 Laup.	Beata	11, 48' h.
Johannese tunnistus Jeesusest. Johann. 1, 19.		
23 Pühap.	4. Kr. tul. P.	külm.
24 Esmasp.	Adam ja Ewa	Pilwine
25 Teisip.	1. Jõulu P.	taewas
26 Kesknäd.	2. Jõulu P.	ja
27 Neljap.	Ev. Johann.	pehme
28 Reede	Süüta laste p.	
29 Laup.	Noa	5, 1' ö.
Siimeon ja Anna. Luuk. 2, 23.		
30 Pühap.	P. p. Jõulu.	ilm.
31 Esmasp.	Silvester	
11sel tõuseb päite t. 8, 53 min.; lähäb looja t. 3, 15 min.		
11mal	" " 9, 1	" " 2, 58
21sel	" " 8, 52	" " 3, 16

Päikesed ja kuu-warjutamised.

Aastal 1890 warjutasse päikest kaks ja kuud üks kord, kellest ainult esimene päikesewarjutamine meie maal nähtaw on.

Eiu nähtaw päikesewarjutamine on 5 Juunil lõuna ajal, kus õige suurema warjutamise ajal üks kolmandik päikese läbimõõtjast finni taetud aab.

Kroonu-pühad,

mis uue kiriku-saaduse järele ka Maa kirikutes tulewad pidada.

1. Künla-kuu 26. päewal. Meie suure Keisri herra ja kõige Wenerigi Tsivalitseja Aleksander Aleksandrowitschi sündimise päew.

2. Paaštu-kuu 2. päewal. Meie suure Keisri herra Aleksander Aleksandrowitschi walituse hakatuse päew.

3. Lehe-kuu 6. päewal. Tsesaarewits'i Suurwürost auujärje pärija Nikolai Aleksandrowitschi sündimise päew.

4. Lehekuu 15. päewal. Meie suure Keisri herra ja Tsema Abitaasa kroonimise päew.

5. Heina-kuu 22. päewal. Suure Majesteeti Keisri Proua Maria Weodorowna nime päew.

6. Lõituse-kuu 30. päewal. Meie suure Keisri herra Aleksander Aleksandrowitschi nime päew.

7. Talwe-kuu 14. päewal. Suure Majesteeti Keisri Proua Maria Weodorowna sündimise päew.

8. Jõulu-kuu 6. päewal. Keiserliku kõrguse Suurwürost Auujärje pärija nime päew.

Reidfinatšid kroonu-pühi peetakse nenda kui Paaštu jutluse päewi.

Keisri Herra Tsivalitseja suguselts.

Aleksander III. kõige Wenerigi Tsivalitseja ja Keiser ja ka Poolamaa Kuningas j. n. e., sündinud 26. Weebruari 1845.

Maria Weodorowna, Keisri Proua, sündinud 14. Nowembril 1847.

Nende lapsed: 1) Tsesaarewits, Suurwürost ja Auujärjepärija Nikolai Aleksandrowits, sünd. 6. Mail 1868. 2) Georg

Aleksandrowits, sündinud 27. Aprillil 1871. 3) Ksenia Aleksandrowna, sünd. 25. Märtsil 1875. 4) Michail Aleksandrowits, sündinud 22. Novembril 1878. 5) Olga Aleksandrowna, sündinud 1. Juunil 1882.

Keisri wennad:

- 1) Suurwürlst Wladimir Aleksandrowits, sünd. 10. Aprillil 1847.

Wema proua Maria Pawlowna, sündinud 14. Mail 1854.

Nende lapsed: 1, Kirill Wladimirowits, sündinud 30. Septembril 1876. 2, Boris Wladimirowits, sündinud 12. Novembril 1877. 3, Andrei Wladimirowits, sündinud 2. Mail 1879. Suurwürlstiprintsess Helena Wladimirowna, sünd. 18. näarikuu päeval 1882.

- 2) Suurwürlst Aleksei Aleksandrowits, sündinud 2. Januaril 1850.

- 3) Suurwürlst Sergei Aleksandrowits, sünd. 29. Aprillil 1857.

Wema proua Jelissaweta Feodorowna, sünd. 1. Novembril 1864.

- 4) Suurwürlst Paul Aleksandrowits, sünd. 21. Septembril 1860.

Keisri õde:

Suurwürlstina Maria Aleksandrowna, Edinburgi hertsogi prints Alfredi proua, sünd. 5. Oktoobril 1853.

L a a d a

p ä e w a d e n ä i t u s.

N ä ä r i = t u u ,

7. Riias 3 p., Drigatal 2 p., Tartus 3 nädalat ja Wõrus lina laat, Heinastes 2 p. 10. Haapsalus 2 p. 17. Koloweres (Lääne-maal) 2 p. 20. Wõru linnas. 25. Pärnus hoošte ja lina laat, 3 p. ja Wiljandis lina laat. 26. Reblastes (Mihkle kihelk.) 2 p. 27. Rakwere linnas 2 päewa.

R ü ü n l a = f u u.

2. Paltiskas ja Wõrus. Wiljandis ja Walgas, saksa laat, mõlemad 8 päewa. 4. Tartus, lina laat. 6. Narwas 4 p., Paides 2 p., Audrus, reedel enne Wastlapäewa, Lihulas, esmaspäewal enne Wastlapäewa. 15. Wiljandis, lina laat, Riias 8 p. 20. Kiviloos kõrtsi juures 2 p. 22. Wõrus, saksa laat 8 p. 25. Wolmaris 2 p.

P a a s t u = f u u.

Kaplas, esimesel kell kuu esmaspäewal, 2 p. Keila kiriku juures esmaspäewal pärast 3. püha paastus, 2 p. 15. Paide linnas, Lihawõte laat. Palmis mõisas, Tallinna maal, päew pärast lihawõte pühi. Walgutas, Rannu kihelk., neljapäewal enne Suurt Neljapäewa.

J ü r i = f u u.

Wiljandis, neljapäewal pärast Lihawõte pühi. Rakweres, esmaspäewal pärast Lihawõte pühi, 2 p. Palmis, keskajal pärast Lihawõte pühi, 3 p. 10. Pärnus, esmaspäewal ja teisipäewal enne Jüripäewa. 19. Alamuistenis (Kanepi kih.) 1 p. 20. Ruhjas ja Ania

mõisas (Harju-Taani kih.) 2 p., 25. Sakkenhovi mõisas 1 p.

L e h e = f u u.

1. Karilatsis 2 p. 9. Rabinas 2 p.

J a a n i = f u u.

10. Wõnnus 7 p. 16. Rakweres 1 p. 20. Riias, 3 näd. Tallinnas, saksa laat, 2 näd. Paides ja Palmis mõisas, Tallinnamaal 3 p. 20. Wõru linnas. 22. Wiljandis 2 p., Paju mõisas, Saaremaal 2 p. 27. Walgas 1 p., Tallinnas 8 p. 29. Tartus ja Tarmastus.

H e i n a = f u u.

2. Pärnus ja Karksi mõisas 2 p. 10. Kuresaares, 10 p. 20. Riias 3 p. ja Pärnus, saksa laat 3 näd. 26. Wolmaris 1 p.

L ö i k u s e = f u u.

1. Saaremaal, Jaama kihelk., Sere mõis. 3 p. 7. Wõru linnas. 10. Walgas ja Lemsis. 15. Helmes 2 p. 24. Ruhjas 1 p., Wastes mõis. (Suure-Taani kih.) 2 p. 27. Uue mõis. (Wiljandi maal.) 28. Killingi mõisas ja Wõrus. Lelle-mõisas 2 p. 30. Kaantso mõis.

M i h k l e = k u u.

1. Kuresaare ja Torgu mõis. 2. Tammi-
tes ja Abjas 2 p. 4. Råbina 2 p. 6. Taage-
peras 1 p. 8. Rõuge mõis. ja Tartus. 9.
Adseli-, Rastna- ja Purneko mõis. 10. Mõ-
nistes, Patkula ja Oldre mõis. Paides. Wa-
nas Salatši, Sõrgaweres ja Muhumaal,
Suures mõisas. 13. Põdraweres ja Antso
mõis. 14. Uue mõis. ja Haapsalus. 15. Kure-
saare ja Põltsamaa linnas, Koorte- ja Salatši
mõis. 16. Kirepil, Tartumaal. 18. Audru
mõis. 20. Wändras 2 p., Narwas 3 p. 21.
Paltiskis 2 p. ja Wolmaris. 22. Pärnus,
esmasp. ja teisip. enne Mihkle p. Palmsti
mõisas, Tallinna maal. 24. Tõhwi, Lihu-
las, Wiljandis ja Wõrus. 26. Tallinnas ja
Kuresaare 3 p. 29. Mihkli kiriku juures,
Reblašte ja Keila mõis., Walga, Rakwere,
Tartu ja Wastse linnas. Tõelehtmes, Harju-
maal, nädal pärast Mihklit. Raplas, 1. ree-
del pärast Mihklit.

W i i n a = k u u.

1. Heinaste mõisas 2 p., Kuresaare 3 p. ja

Kaarma Suures mõisas. 4. Koloweres. 5.
Råbina ja Uwinurmes, Lohusoo küla juures,
2 p. 6. Tarwaste mõis. 7. Wõrus. 9.
Lemsi linnas ja Taali wabrikus. 10. Rõus
ja Raskinurmes 1 p. 11. Latres 2 p. 15.
Lustiwere ja Weski mõis. 16. Wõnnus 2 p.
18. Sindis ja Mõnnistes. 19. Kulinas 3
p. 20. Rõusas (Wändra kihelk.) 2 p. 22.
Risfis 3 p. 28. Wolmaris 3 p.

T a l w e = k u u.

1. Tartus 2 p. 6. Patti mõisas. 10. Must-
wee külas ja Wõru linnas. 15. Woltweris
ja Wigalas, 2 p. 20. Walgas 2 p. 25.
Wiljandis ja Wolmaris, lina laat.

J ö u l u = k u u.

5. Põdraweres ja Råbina. 10. Riias 4
näd. Wõnnus, lina laat. Märjamaal, 3.
Kristuse tulemise püh. Pärnus, esmasp. ja
teisip. enne Jõulu. 16. Paides 2 p. 27.
Walgas 10 p.

Äraandmine nuhtleb äraandjat.

Aastal 1815, sakslaste wõidurikka sõja-
ajal prantslaste wastu, sai üks kuulus saksa
kindral ühe rikka prantsuse mõisniku juure
forterisse. Mõisnik, kes kindralile oma lossi
peal aset oli annud, teadis wäga hästi, kui-
das prantslased endiste aastate sees saksa-
maad riisunud olid, ja et see wõeras auusa-
meelega wahwa sõjamees, seda neile prantsuse
pinnal mitte kätte tasuma ei ole tulnud;
waid et selle kõwaste pigistatud Euroopale
igatsatud rahu jälle anda. Aga kui ta Hol-
landimaal kautatud lahingist kuulis, ja sest,
kuidas ühendatud sõjawäed wõidurõõmust ki-
hutatud, Prantsuse riigi piiridesse tungisid,
wõttis ta ette, oma kallimad asjad maha-
matta, et need mitte temalt ärariisutud ei
saaks.

Ja laskis ühe suure puust kasti ärarau-
tada, panni oma kallimad asjad, oma hõbe
sõdgiriistad, kääpärast olemat raha, ja pere-
konna kallimad ehteasjad sinna sisse, laskis
rohtaia müüri ääre sügawa auugu kaewata
ja seda rasket kasti sinna sisselaskka. Selle
töö juure ei tahtnud ta ühtegi muud tarwi-
tada, kui oma kahte teendert, keda ta armas
usaldada wõiwat. Ühte nimetati Fleury ja
teist Penjamin. Esimene oli juba mitmed
aastad siin majas olnud, oli mõisaomaniku,
kelle isa juures ta juba teenis, poisikese põlwest
tunnud, ja oskas ennast libistamiste ja keele-
kandmistele läbi proua ees auusaks teha, teda
peeti kõigeparemaks ja ustawamaks teendriks
ja ta oli kõikis asjus tähelpaneja, siis pole
ka mitte imekspanna, et hõrra temast lugu
pidas. Penjamin oli alles mõned kuud seal
teenimas, tegi kõik mis teda kasti usinaste
ja heameelega, oli oma hõrrale ustaw ja
rõõmustas, et ka see teda usaldas. See kalli-
waraga täidetud kasti matmine sündis õde-
ajal, mõisahõrra ligiolemisel.

Kui auk, kuhu warandus peideti, hoolsaste mullaga kinnikaetud oli, wiis h  rra mõlemad teendrid oma kambri ja kinnitas neid, oma abikaasa ligiolemisel, neile usaldatud saladust hästi hoida, „Kui waenlane kord jälle meie- maalt ära on“, ütles ta wiimaks, „siis ai- tate teie mõlemad mulle selge päewa- ajal seda   lesw  tta, mis meie   dajal matma pidime, siis tahan ka mina teie wastu tänulik olla, teie tunnete mind, et mul wiis on, oma an- tud sõna kõwaste täita.“

Paris oli langenud,   igeasi p  ewakor- rale jõudnud, ja s  jahirmud olid pea m  ddas. N  id w  deti nõuks, et w  itjad s  jam  ed weel mõneks ajaks wõidetud maasse forterisse pidi- wad j   ama, et wõiksid endid sest raskest w  si- musest w  ljarahata ja m  ssuhimulisi korra- tuma oleku eest talitseda.

Sell ajal sündis et Fleury, see wana usta- waks peetud teender, keda mõisaomanik kästi peitmise juure ligi oli w  tnud, l  ssi peal olewa kindralile jalutamise kõigil l  hines, ja temale teada andis, et ta temale tahta ühe

tähtsa waranduse juhata da, kui ta temale sealt sada luidori- tükki annaks ja temale tõu- tak, mitte kellegile sest rääkida. Kuus sõja- mees oli küll niisuguse pakkumise üle pahane; aga t  utas ometi p  lgtud   raandjale sada tükki õieti wälja maksta lasta, niipea kui see warandus tema käes on. Nenda sai see sa- ladus kindralile awaldatud ja ühtlase ka see koht kus käst seisis, temale selgeste kätte- näidatud.

Lõuna s   gilauul küsis kindral oma pere- mehelt, kas Prantsusemaa rikaste majades mitte seda pruuki ei olla nagu teistel, hõbeda pealt s  ia, ehk kas temal enesel mitte ühte- ehk mitut- jagu hõbe s   giriistu ei olla.

See ütles olemat; aga lisas juure, et ta mitte ei olla w  dinud ettearwata, oma õnneks ühte nii tõsist ja   stawat kindrali oma m  u- ride wahel wastu wõtta, ja ta olla k  rtnud riisutud saada, seepärast olla ta kõik oma kal- limad asjad   rasaatnud.

„  rasaatnud?“ k  rdas kindral iseäraliku n  uga, sest see tegi teda nukraks, et mõisa-

omanik oma saladust sellwiisil tema eest war-
jata püidis.

„Tah!“ vastas see, — just mitte ilma
punastamata, — „ma saatsin oma kallimad
asjad kõik Pariisi.“

„Seda tegite Teie väga hästi“, ütles
kindral naerdes ja murdis kõne katki.

Kõiged loõsiprova ei mõelnud sest kõnest mitte
head. Ta oli sõdgi ajal kindrali hoolega tä-
hele pannud ja tema näujumest märkinud, et
tal midagi südame peal oli. Sest armas see
mõistlik naesterahvas üsna õieti, et tema ja
ta abikaasa saladus äraantud on.

Wana Fleury peale oli ta nii wäha mõel-
nud, et ta tema enesele oma muret kurtis ja
temalt küsis, kas ta mitte ei teaks armata
kust see asi on wäljalainud.

„Seda võib kergeste armata“, vastas see;
„seal on Benjamin, kelle überajamisest ma
Teile juba sagedaste olen rääkinud, kelle eest
ma Teid ise armuline proua, tihti olen maa-
nitsenud, see pistab ennast, kui tal aga üks
minut aega ülejäab, kõige kindrali adjutanti

juure, joob selle teendritega, ja ma tahan
oma pea peale kihlawedada, see on meie sa-
laduse äraannud.“

Weel sellisamal õhtul andis proua oma
abikaasale nõuu, kohalikku kohtuametnikku
kutsuda, Benjamin kõwaste läbi usutada, ja
siis — kuidas ta ise heaks arwab — kas
teda weel pidada, ehk filmapilt loõsist ja selle
päralt olemast külast wälja ajada.

Nii sündis ka. Benjamin kuulati üle,
tehti süialuseks ja saadeti ära.

Kuid lapsed mõned päewad rahuga mõdda.
Kindral ega tema adjutant ei mõinud ühe
teendri puudumist nii suure pere seas mitte
märgata, siiski ütles esimene, kui ta kord
sõdgi järel, majahärra ja prouaga loõssi-aedas
jalutas ja need tema lahkid wiisijä kiitsid.

„Noh, siis tahaksin ma Teile ka ühte jaa-
dawat mälestuse märki, enese ja oma rahwa
peale, mahajätta. Mis Teie armate, kui ma
Teile ühte puud siia Teie aeda istutaks, mis
Teile ja Teie armsa sugukonnale tulewail
päiwil, ikka seda tähtsat aega meeletuletaks?“

„Ma usun, et Teie warandus Teie ülemel
loosfikambriis paremine hoitud oleks, kui siin“,
ütles kindral, ja kui ohwitser praegu wari-
sejat Fleuryt sinna tõi, tegi ta kõigile awali-
kus, et seesamma kelm on temale seda sala-
dust teatanud, ja andis ohwitseridele käsku,
sellesamma kasti peal, lubatud saja luidori
asemel temale sada kapihoopi anda.

Mõisaomanik ja tema abikaasa palusid auu-
sat sõjameest teda nuhtlemata jätta, aga ta
ei lubanud seda mitte.

Minult neid mõlemaid lubati aiaft wälja-
minna, aga teendrid, niihästi naeste- kui
meeſterahwas, pidid sinna jääma ja otsuse
täitmist pealtwaatama.

„See a l w inimene“, ütles kindral wäga
tõsiselt, „peab ühe mälestuse tänase päewa
peale saama ja käsiks soldatisi oma kohut
täita, mis ka wiibimata sündis.

Siiis wiidi wilets äraandja ära ja nüid
istutas kindral tõeste tamme sinna, mis ehk

weel täna päew, kui auusameele ja õiguse-
armastuse tunnistaja seal loosi aias õitseb.

Tema on seda õelnud.

Ühe paraadi peal, mis Prantsuse keiser
Napoleon I. pidas, läks tema hobune püre-
daks, warused läksid kääst lahti ja hobune
pištis tuhatnelja jookſma. Keiser oli furma
hädas. Üks soldat panni oma elu mängi
peale, kargas hobuse ette ja pidas teda finni.

„Ma tänan sind pealiks! ütles Napo-
leon oma peastja wastu, kes auupakkult
warused keisri kätte oli annud.

„Missugusest rügementist, majes-
teet?“ küsis mees. — Ta ei küsinud mitte,
kas see ka tõsi on; Napoleon oli seda temale
õelnud ja tema uskus selle sõna. Temal ei
olnud mitte pealiku uniwormi ega pealiku
mõeka, aga tal oli keisri sõna. Ta keiser oli
nenda rõõmus mehe tingimata usu üle, et ta

ütles: „Minu esimesest kaardiväe rügementist!”

Kui keiser äraläks, andis uus pealik oma püssi teise soldati kätte, läks ja seadis ennast kõrge kaardiväe ohvitseride sekka. Need mõttsid teda uhke pilguga.

„Mis siin a siin tahad?” küsiti.

„Ma olen pealik esimeses keisri kaardiväe rügementis.”

„Sina — pealik?” hüidsid teised, „kes on seda öelnud?”

„Sema on seda öelnud”, vastas soldat, keisri peale näidates.

Niipea teretasid nad teda kui ühte eneste feltist ja ta jäi ilma pikema jututa nende sekka.

Sipelgatest.

„See on väga paha mis need sipelgad teevad”, ütles ema ühel päeval. „Seal naad jooksevad igapäev meie kuuse tüvi peal üles ja alla, toovad enestele ülewalt

pesaehitamise tarvis puru ja võib olla, et nad rikuvad viimaks selle puu koguni ära.”

Siis sai ühte ja teist arvatud, mis selle vastu peaks aitama ja viimaks üks lai tõrva-kriips puu tüvi ümber tehtud. Nüüd sündis sipelgarahwa seas üks vägev liikumine. Rahutumalt jooksid weikesed elukad ühest teisile, aga kui nad tõrva-kriipsu ligi said, taganesid kohkudes tagasi, ajasid rutuga üks teisest läbi ja olid väga kihamas. Hakiiste jäeti rahu. Sa warsti nähti weike pruun reisirong mõõda maad edasi reisirat, aga mitte enam kuuse tüvi poole, waid koguni parema poole kõrwa, kus üks kask seisis. Pikemalt waadates nähti, et kawalad loomakesed kuuseokstesse ulatawaid kaseokse endile teeks tarwitaksid, kuuse peale saada.

See näitab, et see tark inimene ühest wäetimast mõistmata loomakesest, kes asjas mitte kawalam ei ole. — Seal sai kasele ka tõrwa-wõru ümber tõmmatud, laiem ja paksem kui kuuse peal oli, ja et tee hästi kinni oleks, sai kuuse pealne weel kord warskelt üle-

määritud. Nüüd oli puu weikeste waewajate mõra-
ste eest warjatud, sest kõik ülesmineku
kohad oli neile finni pandud. Oh kuidas
see uus äpardus neid kihama panni. Kus
kaks tükki wastastikku juhtusid, seal aeti hoo-
lega juttu, liigutati sarwa, jooksti jälle edasi
tagasi ja peeti nõuu. Wiimaks tuli ometi
selle kihaja hulga le korraline lugu kätte, ta
taganes tagasi ja tükil ajal ei olnud mitte
üht ainust sipelgast oma endisel teel näha.
Aga juba teisel päeval nähti terwet wäe-
hulka teele alustamad, just otse kuuse poole.
Paksus troppis läksid nad nagu üks priitaht-
likute hulk julgeste kuuse tüwi mööda ülesse.
Tõrwa mõru ääre jõudes, kargasid esimesed,
põgenemise asemel, surmast hoolimata, pehme
musta tõrwa sisse. Nende üle läks ka teine
rida surma, siis kolmas ja neljas, kunni kit-
sas pruun sild furnu kehast üle tõrwa mõru
wiis. Seal läks nüüd ülejäanud sipelgate
rong mõidurõõmuga üle, kes sestsaadik kuuse
peal jälle endisel wiisil töötamad; sest kellegil
ei olnud nii hõlastamata südant, et oleks

mõinud selle väikese wahwa rahwakesele weel
kolmat äpardust walmistada. Ja kui see
kuusk weel seisab ja sipelgad mitte sealt ka-
dunud ei ole, siis käiwad praegu weel selle
sugu lapse-lapsed seda suurt puud mööda
ülesse ja alla.

Muumia nifud.

Üks wanaasjade-uuri ja leidis Egiptuse hau-
dadest, muumia puusärgi kõrwast, weikese
kausi nifuteradega. Nagu arudlaseks kingi-
tuseks tõi ta ühe sõbrale wiis niisugust tera.
Sõber pistis need wiis tera, mis 3000 aastat
hauudas olnud, ühe lillepoti sisse, et
näha saaks, kas neil mitte idanemise jõudu
poleks. Ja waata, lühikese ajaga tõu-
silusid haljad orased üles, nagu minewa-
aastase teradest. Wiieft terast sai ta 1200
tera. Neid külmus ta jälle uueste ja sai
palju suuremat saaki.

Mis Dr. Arthur Luze wiina üle räägib.

Kuulus arst Dr. Arthur Luze ütleb nenda: Wiin ehk naps, kui kõik waimustawad joogid, nagu Rum, Grog, Punsh, Likööri ja muud palawust sigitawad joogid, ei ole mitte üksi haigetele kõwaste keelatud, et nende läbi arstirohud mõjutaks saamad, waid ka terwetele kahjulikud, et nemad elu ja terwist rikuwad. Uuemal ajal on leitud, et kõigil põletatud jookidel üks hästi peenike alkoholi-kihwt sees on, mis küll mitte jalapealt ei surma, aga ometi pikamisi ja arusaamata terwist kurnab ja elujõuudu wähandab. Sarnasel teel lõpeb joodiku elu Delirium tremens'i ehk joodiku hullustuse läbi, kui koguni sifilonna põlemine maad ei leia. Sifilonna põlemise juures on palju õpetatud mehi kahtlenud; siiski mitmed ustawad tunnistajad, kes silmaga on näinud, tõendawad seda, ja wõrst

E. Gagarin Odesast kinnitab, et ta mitmed niisugused põlemised on näinud. Niisuguste joodikutel saab aegamööda terwe kehajagu ja isegi kondiüdi alkoholi-kihwtist läbitungitud ja kui see nii kõrge järjele ulatab, et põletik sisse lööb, siis saab kõik ärarikutud.

Õegi parajad wiinajoojad ei ole mitte nii ilma kahjuta, nagu paraku mõned teaduseta inimesed usuwad, ja teda „kinnituseks“ raske töö juure pruugiwad. Põletatud wiin ei kinnita iialgi. Ta äritab paljalt üles. Aga see wastu on lihasupp ja liha kinnituseks, mis ka mõnigi waene mees enam maitseada wõiks, kui ta raha, mis ta kahjuliku wiina eest wälja annab, üksi selle tarwis pruugiks.

Kõik õpetatud mehed peaksid seda oma waesema teaduseta kaaswendadele ettepanema, kes, kui naad seda teaksid, üsna kergeste arusaada wõiksid, kui liht ja siiski wäga tähtjas see asi on.

Paneme enesele ühe joodiku pildi hinge ette; mitte üksi ihujõuud ei ole rikutud, waid ka, mis palju pahem on, waimujõuud. Kõik

peenike tundmine on tuntuks saanud, auu ja
häbi, suuruse ja headuse tundmus on ka-
dunud.

Terwise hoidmiseks.

Wiini „arstlik ajaleht“ jutustab järgmist
lugu: Üks Zaaštane pois puhus ühest enne
mäljapestud ja mitte aastal otsal enam pruu-
gitud puu tubakapiibust seebipullisi. Enne
tundi aega jäi ta uimaseks, oksendas palju
ja jäi pärast väga uniseks ja kahwatumaks.
Päew pärast seda läks lugu ikka pahemaks,
ta sai täieste alwatud, ei paranenud kõigist
katsutud abist hoolimata mitte enam ja nel-
jandamal päewal suri. Nikotiini ägedast te-
gewusest, millest ühe tilga osa tugewat koera
surmab ja mida pois tõeste läbi piibu juues
tubaka sahwtiga sisse imes, ei wõi poisi surm
mitte mahaarwatud saada.

Sirmus õõ.

Torm müllab, süda õõ on kää,
Seal tuigub joodik majasse,
Ja naese ühes lapsega,
Ja wiskab wälja wihaga!
Siis seisab naene lume sees
Tal lapse pärast silmad wees!

Weel pimedamaks lähab õõ,
Ja koledamaks tormi tõõ,
Ja ümber tuiskab lumeang,
Siis waatab üles waene hing
Ja hüiab: Sumal halašta!
Last peasta sa, nüid suren ma!”

Ta külmetanud kättega
Last mähib oma kuuega
Ja naerab weel, kui walu kää:
„Mu armas laps, nii on sull soe!”
Weel annab suud tal waluga —
Siis nõrkeb, hinge heidab ta! —

Kui walge wäljas, tuleb mees
Ja kookub oma ohwri ees,
Nüid hüiab: „Mu truu naene sa!“
Ei surnu enam liiguta.
Mees wäriseb kui ligi saab,
Ja laps seal unes naeratab!

Oh pane tähel armas mees,
Kui tunnistus su südames
Sind hüiab: Wiina jäta sa
Ja hakka uuest elama!
Weel täna nõua Teesufest,
Ehk muidu leinad igawest!

Wana seinakell.

(Mõistukõne.)

„Ah!“ ahkis wana seinakell, mis minu toa
seina peal rippus, „kui raske on mu elu!
Need poldid wäsitawad mind surnuks. Ma
tahaksin hea meelega tiksuda, lüüa ja kõik
muud palju suurema rõõmuga teha, kui mul

mitte neid hirmus raskeid poltisi alati we-
dada poleks.“ Nenda oigas ta iga päew ja
ma ei wõinud wiimaks neid ohkamisi ja kae-
hamisi kauemine kuulda. Ta oli minu wana
truu kell ja ma wõtsin wiimaks haleduse pã-
rast poldid maha. Muidugi mõista, et ta
nüid enam ei kaebanud, aga ei annud ka
mulle seda kõigewähematki tänu märki. Ta
oli sest silmapilgust wait nagu haudas. —
Nenda on ka meie lugu ilma wiletsufeta.

Wile keel.

Ühel Berliini inimese-teaduse-seltsi koos-
olekul pidas ülemleutenant D. Nuedensfeldt
kõnet wile keele üle Gomera saare peal. See
reisija on seda, nimetatud kanaari saarede
päralt olewa saare elanikude rahwa teaduse
tähtsat omadust, nende saarede peal reisides
tundma õppinud. Kui ta oma juhiga kord
wälsjaminemas oli, helises temale eemalt üks
wiliistamine mida juht wastutas; tema küsi-

mise peale, mis see tähendata, seletanud wiimne, et ta olla küsimise peale, kellega ta minna, kostnud: „Ühe Inglise mehega.“ Gomera elanikud on walmis — kuni weikese linnakese pisut suurtsugu rahwani — kõik omad igapäewased asjad kaugel olekul wile keele läbi toimetama, mida nemad ka silbidekeeleks nimetawad. Wile keel ei ole mitte üks liht wiliistamine, waid iga ainus silb kõlab isemoodi. Wiliistamine sünnib torusse ehk laiale tõmmatud mokade ja keelega; mõned pruugiwad selle tarwis, nagu meiegi juures, ühte ehk kahte sõrme. Kirjades leitakse wäga pisut selle tähtsa keele üle räägitud. Prof. Dr. Karl Fritsch jutustab, et Tõulupühäl 1862 rahwas ühte rõõmust Taaweti laulu kirjikus laulmise asemel wiliistanud olla. Tuba Kanaari saarede leidmise lous, mis 18 aastajaja algul Prantsuse waimulikust kirjutatud sai, seisab üks näitus wile keele peale, kus Gomera rahwast öeldakse: Nemad räägiwad mokadega, nagu ei olekski neil keelt suus. J. v. Bethencourt filmab wile keeles

kahe rahwa keelt, kellest Gomera rahwas wäljaõppinud olla. Duedensfeldt peab seda Gomera omasugu kohaliku oleku sünnituseks. See saar on kangeste kuuristikuline, et rahwas, kes üsna ligistiku elawad, peawad mitmetunnilist ringteed tegema, kui nad üks-teise juure tulla ja rääkida wiiks. Sels tarwitata nad heledat wiliistamist, millest wile keel olla tõusnud.

Ebamõistmine.

Wana Wandsbeckeri käsikalg ütleb kord: „Ebamõistmised tulewad maailmas enamiste sest, et ükssteist mitte ei mõisteta.“ Ja mõistlik lugeja ei sa mitte ütlema, et see wale on. Kui seda lauset ümberpööratakse, wiib ta oma õigust tõendada. Sest kui ükssteist mitte ei mõisteta, siis on see tõeste üks ebamõistmine. Sarnane lugu sündis kord Saksamaal 1870 ühe pealiku ja soldati naese wahel. Lahingis 18. Augustil astub üks wana

soldat iseäranis ette ja juhib, kui kõik esi-
mehed langenud on, oma kompanii kolm roodu
üksi lahingist läbi. Selle eest saab temale
üks raud rist antud. Terwe kompanii oli
wahwaste lõdunud ja pealik oli walimisega
himpus, keda tema auutähe osaliseks ettesea-
dima pidi. Ta mõtab wiimaks ometi selle
südaa juhataja, seab ette ja see saab ka seda.
Aga pealik tahab soldati naesele ühte iseära-
nis rõõmu walmistada, mõtab tinti, sulge ja
paberit ja kirjutab naesele järgmise sisuga kirja:

Auustatud emand!

Mul on Teile teatada, et Teie mees soldat
N. oma teu eest lahingis 18. Augustil raud
risti on saanud. Tema saab seda risti terwe
kompanii eest kandma. Ma olen rõõmus, et
mina seda Teile teatada wõin ja soowin sü-
damest õnne seks. Teie mees on terwe ja priiske.

Metsi ees, 1870.

Selle kompanii pealik

Warsti saab pealik oma ehmatuseks järg-
mise kirja:

Auustatud härra pealik!

Teie kirja olen ma heas terwises kätte saa-
nud; aga ma pean wäga imekspanema ja
kaebama, et mu mees ühte nii raskest nuht-
lust on saanud, et ta üsna üksi seda risti
terwe kompanii eest kandma peab. Ta pole
muidugi neist kõigetugewamatest, ja nüid peab
ta weel seda raskest raud risti terwe kompa-
nii eest kandma. See on ühe perekonna isale
liig. Et Teie mind aga weel pilkate ja
mulle õnne selle aasja juure soowite, ei pea
mina mitte Teiest ilusaks; sest oma ligimest
ei pea mitte õnnetuses pilkama. Sest mu
mees on üks tõsine mees ja on ikka oma üle-
mate ees auus olnud, mikspärast mitte Teie
eest? Mõtke temalt see rist jälle ära, ehk et
teised seltsimehed peawad temaga ärawahe-
tama. Meie kirikuaia peal on aga üks ainus
rist sest sordist ja see on üks terwe mehe koorem.

Ma teretan Teid ja oma meest.

20. Septembril 1870.

Soldati naene N . . .

Laiste wanematele maanitsufeks.

Et ebausku veel praegu küllalt rahwa hulka on, ka kaardimoorisid, kaewaatajaid ja muid „sortsilasi“ (nõiasid), kes tüdrukuid meeste meelest armsaks teevad, tulewaid asju ette kuulutawad ja veel mitu muud tempu tegewad, mis ristiinimesele ei sünni teha ega uskuda. Seeford tahan üksi laste wanematele mõne maanitsuse sõna ütelda, et nad mitte nii ebausklikud ei peaks olema, „sortsilaste“ (nõiade) juttu kuulma, mis muud pole, kui pettus ja kahjutegewus. — Olgu üteldud: kui Sumal mõne wanematelle noort sugu on annud, ja olgu selle lapsele küll terwed liikmed, ja kui tema korra karjatab, ehk kõhunäpistamist tunneb ja palju karjub, ehk kui laps ennast liigutab, filmi keerab ja sirutab, seda mõõda, kuida lapse tugewus on; sest temale on ju hing sees, ja kõik mis elab, see liigutab ennast, igaüks oma jõuudu mõõda.

Tuleb nüid mõni naabre eit last waatama, siis on nende hulgas ka neid, kes kõhe ära nägewad, et lapsel wiga juures on; päriwad ka järele, mis looma ema, kaima peal olles näinud; mõnele on ka juba see hea tundmine ehk pettuse wiis, et kõhe ütleb, mis wiga lapsel on: kas üksi-, kana-, koera-, kassi-, hundi-, karu-, rebase- või jänese wiga, ja kes teab, mis wigad veel on. Aga see on selge, et seda wiga, mis niisugune petis ütleb, see wiga ka lapsel peab olema, ja selle karmade ehk luudega piab laps ka suitsetatud saama. On see ebause töö tehtud, siis ütlewad wanemad ja mõerad, et laps paremaks saanud ja temale jälle „inimese nägu“ juures on, et ta küll ühte ja sedasama moodi on, kui sündis.

Mõtelge siis nüid armsad lasteemad, et need inimesed, kes niisugust asja räägimad ja suitsetamise nõuu annawad, need kõige pahemad inimesed ilma peal on! — Mõtelge, oh emad! Kui Sumal teile terve lapse on kinkinud, kas siis üks „wana sortsimoor“ teda peab üle po-

leerima ja Jumala tööd uueste silitama või seadima?

Kas suitsu auur ka head teeb, või midagi aitab? Keda on suits sõõtnud ehk jootnud, või kelle ihuliikmed on ta terweks teinud? Aga suits on mõne filmad rikkunud, tuhmits ja pimedaks teinud; aga muud ihu ja hinge kasu ei tee suits mitte, waid see on täitsa ebauslk ja wõderajumala teenistus!

Kui see õnnetus juhtub, et laps wigane ehk pime ilmale sünnib, kas on mõni wana naine suitsuga filmad ja puudumad liikmed parandada wõinud? Seda ei usu mina küll mitte ja ka teised mõistlikud inimesed, nii kaua kui maailm seisab, ja ei saa ka mitte tehtud.



Õmblusmasinad

mitme aastase headuse eest
wastamisega.

Suur Singer'i õmblusmasinate wabrik on Pärnus ja ümberkaudsel maal üksik minn kätte oma üle maailma kuulsaid õmblusmasinaid müia annud. Nendest masinatest on ja sagedaste äranähitud, et nad nenda nimetatud „Ameerika“ Singer'i õmblusmasinatest igapidi paremad on. Masinad ülemaal nimetatud wabrikust näitawad oma paremust kõiki teiste

masinate seas oma iseäraliku tugewa
ehituse ja suure ilususe läbi, ilma et
nende hind kõrgem oleks, waid see saab
otsetohe alandatud, et nendel, kellele see
masin teenistuseks tarwis on, võimalik
oleks, enesele **h e a d** õmblusmasinad
odawa, kuude pealt maksetawa osa-
hinna eest osta.

Et mina õmblusmasinaid üksi kõr-
waseks kaubaks omas riide-poes pean,
neid ka ei ühelegi kaubaga ümbersõitjale
müia ei anna, mille läbi, isegi mõista, ta
hind tõusma saaks, siis võib iga mõtleja
inimene äraarwata, et mina omad õmblus-
masinad odavamalt müia wõin — mis ja
ka tõeste sünnib — kui üks kauplus, kes
kõik omad suured kulud ja maksud ükspäini
õmblusmasinate müümise läbi teenima peab.

Kõik ükspäi **masina-jaud** on minu juu-
res iga kord odawa hinna eest saada.

Ch. E. Braeter,
Pärnus, Rüitli uulitses,
Boströmi majas.

Pärnus, J. W. Borm'i pärijate
 trükkimajas on alamal seisawad raamatud
 poogitud ja poofimata saada:

	Hind.
Kuldne maja warandus.....	50
Põllumehe ait	27
Lillekesed, 2 jagu, iga jagu	20
Wõidu peegel	20
Ara tee ülekohut	20
Lapse rõwel	20
Ristiinimese teekäik Gaewa linna poole. 2 jagu, iga jagu	18
Rosa, ehk: Lapse armastus	17
Ajaliku elulugud	16
Nõmmiku tont	15
Suige Laus	15
Apolonius, Tiruse ja Sidoni kuningas	13
Nädali kõned ja palwed	12
Kanatliku Helena lugu	10
Ristiinimese reisi-pass Gaewa linna poole	6
Lugud ja laulud lastele	8
Nõmmiku ning õhtu palwed	6
Benowewa	6